

Voorwoord

Dit zakboek is geschreven voor hulpofficieren. Het bevat een praktijkgerichte bespreking van onder meer:

- de verdachte, waaronder diens rechten en plichten;
  - de belangrijkste opsporingsbevoegdheden uit het Wetboek van Strafvordering (incl. bijzondere opsporingsbevoegdheden);
  - de belangrijkste opsporingsbevoegdheden uit bijzondere wetten, zoals de
    - o Algemene wet bestuursrecht;
    - o Wegenverkeerswet;
    - o Wet wapens en munitie;
    - o Opiumwet;
    - o Wet op de economische delicten;
    - o Wet op de lijkbezorging;
    - o Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen;
    - o Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften;
  - de voor de hulpofficier van belang zijnde onderdelen van het Privaatrecht.
- Zie voor een compleet overzicht de inhoudsopgave van dit zakboek.

Voor meer diepgang wordt in ruim 2100 voetnoten verwezen naar onder meer jurisprudentie, Kamerstukken en literatuur.

Praktijkvragen, verbeterpunten, vakvragen, tabellen, stappen-schema's, actualiteiten

Door de verwerking van jurisprudentie worden honderden dagelijks voorkomende praktijkvragen besproken en beantwoord. Waar nodig worden tips voor het onderzoek en het proces-verbaal gegeven. Alle antwoorden op vakvragen die de auteur de laatste decennia heeft gekregen zijn voor zover van belang verwerkt in dit zakboek. Dat geldt ook voor de ervaringen die de auteur heeft opgedaan in het kader van kwaliteitsprojecten Politie-OM. De dwangmiddelen zijn zoveel mogelijk in tabellen samengevat. Tevens zijn twee stappenschema's toegevoegd: ibn (6.46) en doorzoeken ter ibn (6.47). Zie voor een overzicht van de aanvullingen en wijzigingen in deze 28e editie het actualiteitenoverzicht op pagina 7 e.v. Regelgeving, literatuur en jurisprudentie zijn bijgewerkt tot 24 juli 2017.

Overige zakboeken

Zie daarvoor pagina 3 van het kaft van dit zakboek en wolterskluwer.nl/politie of zakboekenpolitie.com.

Actualiteiten na verschijning papieren zakboeken online

De belangrijkste actualiteiten na het verschijnen van de papieren zakboeken worden verwerkt op zakboekenpolitie.com, [facebook.com/zakboeken](https://www.facebook.com/zakboeken) en twitter.com/zakboeken.

Zakboeken ook geactualiseerd online

De drie zakboeken Strafvordering, Strafrecht en Wetteksten voor de HulpOvJ zijn ook online te raadplegen en worden maandelijks geactualiseerd. Raadpleeg voor een abonnement wolterskluwer.nl/politie.

Zakboekenpolitie.com

Op deze website zijn de volgende onderwerpen terug te vinden.

1. Actualiteiten verschenen na afsluiting van de laatste papieren edities van de zakboeken (per zakboek en per paragraaf weergegeven).
2. Meerkeuzetoetsen over de inhoud uit de zakboeken Strafvordering en Strafrecht en Proces-verbaal en Bewijsrecht.

3. De mogelijkheid tot het geven van verbetertips voor de zakboeken.
4. Productinfo over en bestellen van de diverse zakboeken (inclusief digitale versies).

Meerkeuzetoetsen op zakboekenpolitie.com

Op zakboekenpolitie.com zijn de volgende meerkeuzetoetsen terug te vinden (in Word of Pdf).

1. Algemeen.
2. Verdachte.
3. Vrijheid.
4. Kleding/lichaam.
5. Beslag.
6. Plaatsen.
7. Bijzondere opsporingsbevoegdheden.
8. Overige bevoegdheden.
9. Bijzondere Wetten.
10. Strafvordering overall (4 toetsen).
11. Veel voorkomende misdrijven overall (2 toetsen).
12. Zedenmisdrijven.
13. Proces-verbaal en Bewijsrecht.

Totaal 415 meerkeuzevragen met antwoorden, uitleg en verwijzingen naar de zakboeken. In de vragen zijn de meest voorkomende verbeterpunten verwerkt. Zie zakboekenpolitie.com > toetsen.

Twitter.com/zakboeken

Ook u kunt volger worden van de zakboeken en tweets ontvangen met de laatste nieuwtjes. Zie twitter.com/zakboeken.

Facebook.com/zakboeken

De belangrijkste actualiteiten na de laatste papieren zakboeken zijn nu ook te volgen via facebook.com/zakboeken.

Utrecht, 24 juli 2017
Mike Hoekendijk

Inhoudsopgave

VOORWOORD	3
Overige zakboeken	3
Actualiteiten na verschijning papieren zakboeken online	3
Zakboeken ook geactualiseerd online	3
Zakboekenpolitie.com	3
Meerkeuzetoetsen op zakboekenpolitie.com	4
Twitter.com/zakboeken	4
Facebook.com/zakboeken	4
OVERZICHT VERWERKTE ACTUALITEITEN	5
GEBRUIKTE LITERATUUR	14
GEBRUIKTE AFKORTINGEN	15
1 DE HULPOVJ	17
1.1 Aanwijzing hulpOvJ's	17
1.2 Niet (meer) gecertificeerd hulpOvJ	18
1.3 Functie en taken	18
1.4 Territoriale bevoegdheid van de hulpOvJ	20
1.5 Expliciete bevoegdheden/verplichtingen hulpOvJ	20
1.6 Praktische tips voor hulpOvJ	22
1.7 Praktische tips voor contacten met OvJ	22
1.8 Zakboek Sr HulpOvJ	23
2 DE VERDACHTE	24
2.1 Definiëring begrip verdachte	24
2.2 Anonieme info (MMA, CI, AIVD, enz.)	24
2.3 Overige jurisprudentie verdachte / verdenking	32
2.4 Collectieve verdenking	38
2.5 Het Wetboek van Strafrecht (Sr)	39
2.6 Rechtsbijstand verdachte	40
2.7 Recht op vrij verkeer/beperking	50
2.8 Verhoor verdachte	52
2.9 Verklaringen tijdens onrechtmatige vrijheidsberoving	61
2.10 Tolk en vertaling (verdachte/getuige/aangever/deskundige)	62
2.11 Procehouding verdachte (zwijgen/liegen)	64
2.12 Hypnose/leugendetector /narcoanalyse /paragnost /enz.	68
2.13 Verhoor verdachte als getuige / gebruik verklaring verdachte	68
2.14 Processtukken en recht op inzage	69
2.15 Jeugdige verdachten	70
2.16 Minderjarige verdachten: HALT	72
2.17 Onschuldbeginsel, zelfincriminatie, plichten verdachte	72
2.18 Medische verzorging van de verdachte	74
2.19 Vroeghulp door reclasseringswerker	74
2.20 Het slachtoffer	74
3 DWANGMIDDELEN ALGEMEEN	76
3.1 Inleiding dwangmiddelen	76
3.2 Begripsomschrijving opsporen / vervolgen / stuiten verjaring	78
3.3 Dwangmiddelen en toestemming	78
3.4 Dwangmiddelen en fundamentele rechten (verdragen/grondwet)	81
3.5 Beginselen van behoorlijk strafprocesrecht	81

3.6	Subsidiariteit en proportionaliteit	82
3.7	Onrechtmatig optreden opsp. ambt. / onrechtmatig bewijs	82
3.8	De Nationale ombudsman (N.o.)	83
3.9	Vormverzuimen / onrechtmatig bewijs (art. 359a Sv / 6 EVRM)	84
3.10	Alleen vaststelling vormverzuim	91
3.11	Strafvermindering	91
3.12	Bewijsuitsluiting	92
3.13	Niet-ontvankelijkheid van het OM	96
3.14	Onrechtmatig in buitenland verkregen bewijs	98
3.15	Gevolgen van door burgers onrechtmatig verkregen bewijs	98
3.16	Afschermen gehanteerde opsporingsmethoden	99
3.17	Het pv	100
3.18	Verschoningsgerechtigden	101
3.19	Geheimhoudingsplicht en getuigplicht	106
3.20	Gebruik getuigenverklaring na niet wijzen op verschoningsrecht	107
3.21	Verschoningsrecht bedreigde/afgeschermd getuige	107
3.22	Handhaving orde bij ambtsverrichtingen (art. 124 Sv)	108
3.23	Herhaalde toepassing dwangmiddelen / hervatting vervolging	111
3.24	(Onderzoek naar) geweld door / overlijden bij politie/KMar/boa	113
3.25	Ambtsinstructie politie, KMar en andere opsp. ambtenaren	120
3.26	Confrontatie / identificatie / herkenning	121
3.27	Diplomatieke/ staatsrechtelijke onschendbaarheid / immuniteit	129
3.28	Legitimatieplicht ambtenaar	131
3.29	Schadevergoeding voor (onrechtmatig) politieoptreden	132
3.30	Wet op de identificatieplicht (Wid)	134
3.31	Ernstige bezwaren (art. 56 en 67 lid 3 Sv en 9 Opiumwet)	142
3.32	Internationale rechtshulp	142
3.33	Gegevensverstrekking uit persoonsregistraties	143
3.34	Optreden op basis van art. 3 Politiewet	147
3.35	Toegang / onderzoek voertuig	153
3.36	Klachten over politieoptreden	160
3.37	Sorteer /geuridentificatieproef	160
3.38	Territoriale bevoegdheid van de opsporingsambtenaar	161
3.39	Persvoorlichting en opsporingsberichtgeving	161
3.40	CI en TCI	164
3.41	Afzien opsporing vanwege beperkte capaciteit / art. 12 Sv	165
3.42	Toezeggingen door opsporingsambtenaar	165
3.43	Schade door niet tijdig ingrijpen politie	166
3.44	Fotograferen van verdachte tijdens of kort na aanhouding	166
3.45	Termijnen	167
3.46	Spraak/stemherkenning	170
3.47	Gebruik foto verdachte uit paspoort/rijbewijsadministratie	170
3.48	Videoconferentie (televoorgeleiding/telehoren)	171
3.49	Sociale bewaring / spoedmachtiging minderjarige	171
3.50	Opsporingsbevoegdheid KMar	172
3.51	Optreden inlichtingen-, veiligheids-, en opsporingsdiensten	173
3.52	Huiselijk geweld en kindermishandeling	174
3.53	Aanwijzingen/richtlijnen/instructies v/h College van PG's	175
3.54	Algemene verbeterpunten/kennelijke misstanden	175
3.55	Kraken	175
3.56	Filmen/fotograferen van opsp. ambt. / publiceren opnames	177

4	DWANGMIDDELEN PERSOONLIJKE VRIJHEID	178
4.1	Inleiding dwangmiddelen persoonlijke vrijheid	178
4.2	Staande houden	178
4.3	Aanhouden, algemeen	180
4.4	Ontdekking heterdaad / buiten heterdaad	184
4.5	Aanhouding heterdaad	186
4.6	Misdrijven waarvoor vh is toegelaten	187
4.7	Aanhouding buiten heterdaad	190
4.8	Betreden plaatsen ter aanhouding / toegang en doorgang	193
4.9	Doorzoeken plaatsen ter aanhouding	194
4.10	Tabellen aanhouding	196
4.11	Voorgeleiding	197
4.12	Afzien van voorgeleiding	200
4.13	Ophouden voor onderzoek	200
4.14	Ophouden voor onderzoek ter identificatie	204
4.15	Ivs: wet, inleiding, plaats, voor ander feit dan aangehouden	205
4.16	Voorwaarden voor ivs	207
4.17	Vh-feit als voorwaarde voor ivs	207
4.18	Belang van het onderzoek	207
4.19	Ivs: bevoegdheid, start, duur, verlenging en Kort Geding	210
4.20	Bevel tot ivs	212
4.21	Ivs: verhoor verdachte, opmaken pv, bijstand raadsman	213
4.22	Ivs benutten voor ander feit dan waarvoor ivs bevolen	213
4.23	Aanwijzing ivs: verlenging	213
4.24	Einde ivs	215
4.25	Aansluitende ivs	215
4.26	Tweemaal ivs ter zake hetzelfde feit	217
4.27	Rechtspositie ingeslotene en in verzekering gestelde	217
4.28	In kennis stellen familie, enz. / bezoek verdachte	218
4.29	Rechtmatigheidstoetsing ivs door de RC	219
4.30	Maatregelen in belang onderzoek of orde	223
4.31	Tabel ivs	229
4.32	Tabellen staande houden t/m verlenging ivs	229
4.33	Vh: algemeen, voorwaarden, ingangstijdstip, duur, enz.	230
4.34	Misdrijven waarvoor vh mogelijk is	232
4.35	Gronden voor vh	232
4.36	Ibs	241
4.37	Gevangenhouding en gevangenneming	242
4.38	Schorsing van vh	244
4.39	Uitbreiding gev. houding; verstreken duur gev. houding/neming	246
4.40	Waterdichte schottentheorie	246
4.41	Aanhouden i.v.m. niet naleven voorw. na voorw. veroordeling	247
4.42	Aanh. voor overtr. gebieds/contactverbod of meldplicht	247
4.43	Aanhouden i.v.m. herroeping voorwaardelijke invrijheidstelling	248
4.44	Vrijheidsbeperkende middelen (art. 7 Politiewet)	248
4.45	Bestuurlijke ophouding	248
4.46	Wet tijdelijk huisverbod	249
4.47	Bevel / gedragsaanwijzing burgemeester / OvJ	250
4.48	Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding	252
4.49	Tabellen vh	252

5	DWANGMIDDELEN LICHAMELIJKE INTEGRITEIT	256
5.1	Inleiding/overzicht dwangmiddelen lichamelijke integriteit	256
5.2	Onderzoek kleding en lichaam (opsporingsfouillering)	257
5.3	Identificatiefouillering / onderzoek voorwerpen	263
5.4	Veiligheidsfouillering	264
5.5	Insluitingsfouillering	268
5.6	DNA-onderzoek	271
5.7	Besluit en regeling DNA-onderzoeken	276
5.8	Overige jurisprudentie DNA-onderzoeken	276
5.9	Bevel onderzoek OvJ besmettelijke ernstige ziekte	280
5.10	Ibn aangetroffen voorwerpen	282
5.11	Waarschuwing	282
5.12	Aanleggen van handboeien	282
5.13	Identiteitsvaststelling verdachten, veroordeelden en getuigen	283
5.14	Bevel middelenonderzoek bij geweldplegers	285
5.15	Tabellen dwangmiddelen lichamelijke integriteit	288
6	DWANGMIDDELEN VOORWERPEN	290
6.1	Ibn algemeen / definitie	290
6.2	Voorwaarden ibn	291
6.3	Klassiek beslag: de vatbaarheid	291
6.4	Waarheidsvinding strafbaar feit	292
6.5	Waarheidsvinding wederrechtelijk verkregen voordeel	292
6.6	Verbeurdverklaring	292
6.7	Onttrekking aan het verkeer	294
6.8	Klassiek beslag: de bevoegdheid	295
6.9	Bevoegdheden onsp. ambt. (art. 95 t/m 96b, 102a en 551 Sv)	295
6.10	Bevoegdheden (hulp)OvJ (art. 96c, 97 en 100 t/m 102a Sv)	302
6.11	Plaatsen doorzoeking art. 97 Sv	308
6.12	Ibn tijdens schouw	308
6.13	Maatregelen ter gelegenheid van doorzoeking of schouw	308
6.14	Bevoegdheden RC	309
6.15	Tabel klassiek beslag	314
6.16	Hoofddijnen ontnemingswetgeving / Aanwijzing afpakken	315
6.17	Toepassingsbereik art. 36e Sr	317
6.18	Ontneming: bewijs voering, bewijsmiddelen en bewijskracht	321
6.19	Schatting voordeel, matiging, rechten benadeelde, kosten	323
6.20	Kenbaar maken sfo / termijn vordering ontneming / heropening	325
6.21	Voorwaarden conservatoir beslag	325
6.22	Conservatoir beslag: de vatbaarheid (art. 94a Sv)	326
6.23	Conservatoir beslag: de bevoegdheid	327
6.24	Conservatoir beslag: krachtens incidentele machtiging RC	327
6.25	Sfo en (beslag)bevoegdheden (incl. doorzoeking) tijdens sfo	328
6.26	Uiterste moment leggen conservatoir beslag	329
6.27	Tabel conservatoir beslag	330
6.28	Onderzoek naar vermogen veroordeelde	330
6.29	Vormvoorschriften ibn	331
6.30	Definiëring voorwerpen	331
6.31	Ibn in een woning (art. 99 Sv)	332
6.32	Bijstand raadsman tijdens doorzoeking	333
6.33	Beslag/doorzoeken: prof. versch. recht (art. 98 en 125l Sv)	334

6.34	Dringende noodzakelijkheid bij ibn	339
6.35	Omschrijving 'met zich voeren' (art. 95 Sv)	340
6.36	Kennisgeving ibn en ontvangstbewijs (art. 94 lid 3 Sv)	340
6.37	Beslag: beëindiging, bewaring en beklag	341
6.38	Strafbepalingen beslag	344
6.39	Ibn in het kader van de Politiewet	344
6.40	Definitie doorzoeking / toegang en doorgang	345
6.41	Heimelijke ibn	348
6.42	Onderzoek aan/in inbeslaggenomen voorwerpen	349
6.43	Overige jurisprudentie ibn	350
6.44	Overige jurisprudentie ontneming/conservatoir beslag	353
6.45	Tabellen ibn / doorzoeken ter ibn of ter vastlegging gegevens	354
6.46	Stappenschema ibn	359
6.47	Stappenschema doorzoeken ter ibn Sv	360
7	DWANGMIDDELEN PLAATSEN	362
7.1	Inleiding dwangmiddelen plaatsen	362
7.2	Algemene wet op het binnentreden (Awbi), inleiding	362
7.3	Wettekst Awbi (met bespreking)	363
7.4	Plaats/woning/home	371
7.5	Meerdere woningen in één pand	376
7.6	Betreden/binnentreden	376
7.7	Bewoner(s)	377
7.8	Toestemming, meerdere bewoners, toestemming intrekken	377
7.9	Binnentreden en voortgezette toepassing van bevoegdheden	378
7.10	Binnentreden ter hulpverlening (art. 7 lid 2 Politiewet)	379
7.11	Proportionaliteit bij binnentreden	380
7.12	Binnentreden in het kader van Sv en bijzondere wetgeving	381
7.13	Schriftelijke machtiging binnentreden: jurisprudentie	382
7.14	Overige jurisprudentie binnentreden	386
7.15	Gemeentewet	386
7.16	Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv)	387
7.17	Wet veiligheidsregio's (brandweer/geneeskundige hulp/enz.)	390
7.18	Tabellen dwangmiddelen plaatsen	391
8	ONDERZOEKSHANDELINGEN DOOR DE RC	395
8.1	RC	395
8.2	Onderzoek door RC	396
8.3	Kamerstukken	398
8.4	Bevoegdheden RC	399
8.5	Hoger beroep tegen beslissing RC	400
9	BIJZONDERE OPSPORINGSBEVOEGDHEDEN	401
9.1	Inleiding bijzondere opsporingsbevoegdheden	401
9.2	Centrale toetsingscommissie OM (CTC)	403
9.3	Wet Bob in vogelvucht	404
9.4	Onderscheid en keuzemogelijkheid tussen titel IVa, V en Vb	405
9.5	Gehanteerde begrippen Bob	407
9.6	Stelselmatige observatie	408
9.7	Tabel stelselmatige observatie (titel IVa en V)	412
9.8	Stelselmatige observatie: jurisprudentie	412
9.9	Infiltratie	419

9.10	Pseudokoop en pseudodienstverlening	420
9.11	Undercover stelselmatig inwinnen van informatie	424
9.12	Betreden/ bevoegdheden besloten plaats (inkijken)	426
9.13	Opnemen van vertrouwelijke communicatie	427
9.14	Onderzoek communicatie via geautomatiseerde werken	431
9.15	Tabel tappen (titel IVa en V)	443
9.16	Bob (waaronder tappen) en prof. verschoningsgerechtigden	443
9.17	Overige jurisprudentie tappen	446
9.18	Vorderen gegevens	451
9.19	Verzoek stelselmatige info-inwinning aan burger	469
9.20	Opsp. terroristisch misd. (titel Vb) / bijstand burger (titel Vc)	470
9.21	Voeging bij processtukken	476
9.22	Kennisgeving aan betrokkene (notificatie)	480
9.23	Bewaring, vernietiging en gebruik voor een ander doel	480
9.24	Verbod doorlaten	481
9.25	Verkennend onderzoek	482
9.26	Afscherming	483
9.27	Opsporingsambtenaar als 'stand-in'	484
9.28	Opsporingsonderzoek op internet / social media	485
9.29	Heimelijke ibn	487
9.30	Drones	487
9.31	Wetsvoorstel computercriminaliteit III	487
9.32	Wetsvoorstel vastleggen en bewaren van kentekengegevens	488
10	OVERIGE BEVOEGDHEDEN UIT SV	490
10.1	Doorz. ter vastlegging gegevens, enz. (art. 125i Sv e.v.)	490
10.2	Schouw	493
10.3	Beëdiging opsporingsambtenaar door een hulpOvJ	493
10.4	Aangifte en klacht	493
10.5	Overige jurisprudentie klacht	499
10.6	Geen enkel zedenmisdrijf is klachtmisdrijf / horen minderjarige	499
10.7	Benoemen van deskundigen	500
10.8	Rechterlijke bevelen tot handhaving openbare orde	500
10.9	Executie beslissing rechter/OM en bevoegdheden ter aanh.	501
11	BIJZONDERE WETTEN	503
11.1	Inleiding bijzondere wetten; toezicht en opsporing	503
11.2	Algemene wet bestuursrecht: toezicht en bestuursdwang	503
11.3	Samenloop toezicht/controle en opsporing	512
11.4	Misbruik of voortgezette toepassing van bevoegdheden	514
11.5	APV's : inbrekerswerktuigen / hulpmiddelen winkeldiefstal	515
11.6	Stilhoudingsvordering toezichthouder / art. 82 RVV / 12 WVV	521
11.7	Art. 8, 158 t/m 160, 163 en 169 WVV	522
11.8	Besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer	530
11.9	Het rijverbod/besturen tijdens rijverbod	530
11.10	Invordering rijbewijs op grond van art. 164 WVV	530
11.11	Invordering rijbewijs op grond van art. 130 WVV	533
11.12	Defect ademanalyseapparaat	535
11.13	Tegenonderzoek en kosten tegenonderzoek	535
11.14	WVV: bloedproef/afname na overlijden	535
11.15	Overige jurisprudentie alcoholwetgeving	536
11.16	Varen, vliegen en besturen spoorvoertuig onder invloed	547

11.17	Art. 6 VVV (dood/letsel door schuld in verkeer) en vh	547
11.18	WWM	550
11.19	Overige jurisprudentie WWM	562
11.20	Opiumwet	563
11.21	Overige jurisprudentie Opiumwet	567
11.22	Coffeeshops	575
11.23	WED	577
11.24	Algemene wet inzake rijksbelastingen en Invorderingswet	579
11.25	Algemene douanewet	579
11.26	Penitentiaire beginselenwet / Beginselenwet just. jeugdinz.	580
11.27	Wet op de lijkbezorging en het Burgerlijk Wetboek	580
11.28	Uitleveringswet (ULW)	583
11.29	Overleveringswet (OLW)	584
11.30	Wet bijz. opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Bopz)	584
11.31	Wet adm.rechtelijke handh. verkeersvoorschr. (Mulder)	585
12	PRIVAATRECHT	589
12.1	Inleiding privaatrecht	589
12.2	Eigendom/bezit/houderschap, inleiding	589
12.3	Eigendomsverkrijging	589
12.4	Overdracht (van roerende zaken)	589
12.5	Derdenbescherming in het BW	590
12.6	Goede trouw	591
12.7	Diefstal en derdenbescherming	592
12.8	Diefstal en consumentenkoop	593
12.9	Stappenschema derdenbescherming	593
12.10	Voorbeelden van praktijktoepassing	594
12.11	Waarschuwing	595
12.12	Vinderschap (art. 5:5 t/m 5:12 BW)	595
12.13	Verplichtingen van de vinder	596
12.14	Professionele vinders	596
12.15	Recht van retentie	597
12.16	Zaakwaarneming (art. 6:198 t/m 6:202 BW)	599
12.17	Handhaving van straat- en contactverbod en	600
12.18	Grondslagen straatverboden	600
12.19	Grondslag politieoptreden bij civielrechtelijk straatverbod	601
12.20	Aandachtspunten civielrechtelijk straatverbod	601
12.21	Strafrechtelijk gevolg handh. civielrechtelijk straatverbod	602
12.22	Combinatie van handhaving door de politie en dwangsom	602
	Bijlage: Kwaliteitsstandaard procesdossier VVC	603
	REGISTER	617

1. De hulpOvJ

1.1 Aanwijzing hulpOvJ's

Art. 146a Sv (Aanwijzing hulpOvJ's)

Ter plaatse waar en binnen de grenzen binnen welke zij bevoegd zijn tot opsporing, zijn hulpOvJ:

- a. de door Onze Minister van Veiligheid en Justitie aangewezen ambtenaren van politie, aangesteld voor de uitvoering van de politietoekening;
- b. de officieren van de KMar;
- c. de door Onze Minister van Veiligheid en Justitie in overeenstemming met Onze Minister van Defensie aangewezen onderofficieren van de KMar;
- d. de door Onze Minister van Veiligheid en Justitie aangewezen opsporingsambtenaren van de bijzondere opsporingsdiensten, bedoeld in art. 2 van de Wet op de bijzondere opsporingsdiensten en buitengewone opsporingsambtenaren.

Zie voor de conform voornoemd artikel aangewezen hulpOvJ's overheid.nl.¹

Waarborg

'De opleidingseisen die worden gesteld aan de ambtenaren die optreden als hulpOvJ waarborgen dat de toepassing van in de persoonlijke levenssfeer ingrijpende bevoegdheden geschiedt door functionarissen die beschikken over op actuele inzichten gebaseerde kennis en vaardigheden'.²

Distantie

'De vraag rijst of de ministeriële aanwijzing voldoende waarborgt dat de aan hulpOvJ's toekomende bevoegdheden goed worden uitgeoefend. Aan een beslissing tot het hanteren van ingrijpende dwangmiddelen als ivs en onderzoek aan het lichaam dient een zorgvuldige afweging van belangen vooraf te gaan. Indien men die beslissing toevertrouwt aan een functionaris die zelf in de desbetreffende zaak opspoorde of daarvan om andere redenen moeilijk enige afstand kan nemen, is er een reëel risico dat het belang van de verdachte het altijd zal moeten afleggen tegen het belang van de waarheidsvinding. Bij die andere redenen kan men denken aan de collegiale verhoudingen tussen opsporingsambtenaren. Naarmate de hulpOvJ nauwer is betrokken bij de concrete strafzaak, zal het hem moeilijker vallen met voldoende objectiviteit het belang van de waarheidsvinding dat bijv. door ivs wordt gediend, af te wegen tegenover het individuele belang van de verdachte en andere in het geding zijnde belangen. Wie op wat grotere afstand staat, is beter in staat de gewenste objectiviteit op te brengen. Om die reden is het te betreuren dat de wetgever of de Minister hier de grenzen niet nauwer heeft getrokken en niet heeft bepaald dat de hulpOvJ niet optreedt in zaken waarin hij zelf als opspoorder fungeert'.³

---

¹ Zie voor de politie en (deels) de militair van de KMar de 'regeling hulpofficieren van justitie 2008' met toelichting, aangepast op ondergeschikte onderdelen Stcrt. 2012, 26110 (ook in het zakboek Wetteksten). Zie zo nodig ook nog de toelichting bij de oude regeling uit 2003 (ook in het zakboek Wetteksten). Alles ook terug te vinden (inclusief andere hulpOvJ-regelingen/besluiten, zoals voor de Fiod, SIOD, VROM-IOD en AID) op overheid.nl > Stcrt. Zoekterm (in titel!!): 'hulpofficieren' (meervoud!!) en 'hulpofficier' (enkelvoud) voor individuele benoemingen. Zie voor een historisch overzicht van de aanwijzing van hulpOvJ's 'De hulpOvJ, een voldoende objectieve opsporingsambtenaar?' van F. Rietveld, WoltersKluwer.

² Hof Amsterdam 17-09-12, LJN BY0657 (onbevoegde hulpOvJ: certificaat niet langer geldig).

³ Corstens, 8e druk, p. 293.

1.2 Niet (meer) gecertificeerd hulpOvJ

Een bevel tot ivs was afgegeven door een inspecteur van politie zonder over het vereiste certificaat hulpOvJ te beschikken. Het Hof 's-Hertogenbosch stelde aldus vast dat er gehandeld was in strijd met art. 57 Sv. 'Dit brengt op zich genomen echter nog niet mee dat daardoor de integriteit van de opsporing op het spel is komen te staan, ook niet indien sprake zou zijn van strafbare feiten, gepleegd door de betreffende inspecteur van politie. (...). Aangezien vrijheidsbeneming tot de meest verstrekkende dwangmiddelen binnen de strafrechtspleging behoort, moet het in de wet opgenomen vereiste van betrokkenheid van tenminste een hulpOvJ bij de ivs als een belangrijke waarborg worden beschouwd. Er zijn (...) evenwel geen aanwijzingen naar voren gekomen dat verdachte door het verzuim daadwerkelijk nadeel heeft ondervonden. Zo zijn er geen aanwijzingen dat de ivs van verdachte niet zou zijn bevolen indien de beslissing m.b.t. de ivs was gegeven door een bevoegde hulpOvJ (MH: zie hierover ook 3.9). Ook door de verdediging zijn geen omstandigheden naar voren gebracht die er op wijzen dat verdachte daadwerkelijk nadeel heeft ondervonden (MH: het belang van verdachte om niet gepakt te worden is geen rechtens te respecteren belang in de zin van art. 359a Sv, zie weer 3.9). Het Hof volstaat met de vaststelling dat een onherstelbaar vormverzuim is begaan'.⁴

*Conclusie (mede gelet op voorgaande noot): bewijsuitsluiting in zaken niet uitgesloten. Tijdige (her)certificering goed bewaken, niet alleen door de betreffende hulpOvJ zelf maar ook door het korps. En uiteraard bij het ontbreken van het vereiste certificaat **niet** als hulpOvJ optreden.*

Valsheid in geschrift

Inmiddels zijn meerdere 'hulpOvJ's' veroordeeld voor valsheid in geschrift (kort gezegd door onder meer in de machtiging binnentreden en verlenging ivs te vermelden dat ze de hoedanigheid hadden van hulpOvJ, terwijl ze die hoedanigheid i.v.m. het verstrijken van de geldigheidsdatum certificaat hulpOvJ niet meer hadden).

1.3 Functie en taken

Beslissen namens OvJ

- Het hulpOvJ-schap is door de wetgever ingesteld omdat het onmogelijk is dat de OvJ terstond bij het begin van de opsporing op ieder moment alle beslissingen kan nemen die de wet aan de OvJ toevertrouwt. Degene die de functie van hulpOvJ uitoefent kan aldus allerlei beslissingen namens de OvJ nemen.⁵
- HulpOvJ's zijn opsporingsambtenaren 'aan wie als zodanig bijzondere bevoegdheden zijn toegekend, welke in het algemeen bij de opsporing alleen aan de OvJ toekomen'.⁶

⁴ Hof 's-Hertogenbosch 29-04-10, LJN BM2783, in stand gelaten door de HR 04-10-11, LJN BT6553. Zie ook HR 19-02-13, LJN BY5321 (met noot Keulen in NJ 2013/308): terugverwezen naar Hof om zaak opnieuw te beoordelen (bewijsuitsluiting kennelijk niet gerechtvaardigd, zie 3.12); zie voor vervolg Hof 's-Hertogenbosch 04-09-13, ECLI:NL:GHSHE:2013:4100 (bewijs alsnog gebruikt: volstaan met constatering dat er sprake was van vormverzuim). Zie ook Hof 's-Hertogenbosch 18-02-13, ECLI:NL:GHSHE:2013:BZ2649 (onderzoek aan lichaam en ivs bevolen door onbevoegde hulpOvJ. Geen niet-ontvankelijkverklaring en geen bewijsuitsluiting. Verdachte was niet in zijn verdedigingsbelang geschaad nu hij tegen de aangetroffen drugs alles kon aanvoeren wat hem ter verdediging nuttig voorkwam. Een wel bevoegde hulpOvJ zou in redelijkheid hebben kunnen besluiten tot onderzoek aan lichaam en ivs. Hof woog mee dat de hulpOvJ voordien wel en inmiddels opnieuw gecertificeerd was).

⁵ Van Bemmelen 4, p. 106.

⁶ Blok en Besier, p. 461.

Functie

De functie van het hulpOvJ-schap kan (mede gelet op voorgaande) omschreven worden als het terzijde staan van de OvJ bij de **rechtshandhaving** tijdens het **voorbereidend onderzoek**.⁷

Vorbereidend- en eindonderzoek

Ingevolge art. 132 Sv wordt onder het voorbereidend onderzoek verstaan het onderzoek dat aan de behandeling ter terechtzitting vooraf gaat (opsporingsonderzoek, onderzoekshandelingen door de RC en/of sfo). Het eindonderzoek betreft de fase van berechting (die formeel start met een dagvaarding).⁸

Rechtshandhaving

Rechtshandhaving kent een instrumentele en een beschermende component. Wet en recht vormen voor de overheid de instrumenten tot ingrijpen in samenlevingsverbanden. Het ingrijpen zelf vindt zijn legalisering in de wet en legitimering in het recht. De keerzijde van dit instrumentele karakter van wet en recht wordt gevormd door het beperkende karakter dat wet en recht hebben op overheidsingrijpen: ingrijpen mag alleen als wet en recht dat toestaan. Ook de wijze waarop ingegrepen mag worden, wordt door wet en recht beheerst. Wet en recht verschaffen de overheid dus de mogelijkheid sociale processen te controleren en bij te sturen, anderzijds leggen zij het optreden van de overheid duidelijk aan banden. Het beschermende aspect bestaat uit het controleren of de weegschaal in het spanningsveld tussen algemeen belang en dat van de individu (verdachte, getuige, slachtoffer) niet te gemakkelijk dan wel te ver naar het algemeen belang doorslaat.⁹ De hulpOvJ dient bij zijn taakuitvoering dan ook rekening te houden met de instrumentele én de beschermende component van rechtshandhaving. Zie hierover ook Corstens in 1.1 (distantie).

Taken

Ter vervulling van de functie van het hulpOvJ-schap komen aan de hulpOvJ de volgende taken toe.

1. Intermedium¹⁰ tussen OM en overige opsporingsambtenaren.
2. Toepassing van dwangmiddelen.
3. Preventieve en repressieve toetsing van door andere opsporingsambtenaren toe te passen of toegepaste dwangmiddelen.
4. Meedenken en waar nodig het geven van tips voor het verdere onderzoek (Sv én Sr).

Ombudsman / behoorlijkheidstoets

Uiteraard dient de hulpOvJ binnen zijn leidinggevende taak er ook op toe te zien dat het optreden van hemzelf en dat van de opsporingsambtenaar aan wie hij leiding geeft de 'behoorlijkheidstoets' van de Nationale ombudsman kan doorstaan (zie 3.8).¹¹

⁷ Zie ook Melai, oude aant. art. 154, aant. 1 (die spreekt over terzijde staan van opsporing).

⁸ Kamerstukken 32177, nr. 3 (MvT Wet versterking positie RC), p. 6. Zie ook art. 258 lid 1 Sv: de zaak wordt ter terechtzitting aanhangig gemaakt door een dagvaarding vanwege de OvJ (...).

⁹ 't Hart, p. 44.

¹⁰ Persoon die verbinding tussen andere personen teweegbrengt.

¹¹ Voor de diepgravers: zie voor een overzicht van functie en taken van de hulpOvJ ook 'De hulpOvJ, een voldoende objectieve opsporingsambtenaar?' van F. Rietveld, WoltersKluwer.

Aanwijzing voor de opsporing¹²

Voor het functioneren van de hulpOvJ is ook van belang de Aanwijzing voor de opsporing:¹³ het kader voor de reacties van de opsporingsdiensten en het OM op gepleegde strafbare feiten (misdrijven). De Aanwijzing kent de volgende doelstellingen

- Beschikbare capaciteit goed inzetten.
- Bevorderen rechtsgelijkheid.
- Criteria voor case-screening.
- Definiëren ondergrens.
- Verantwoording.

Visie en verantwoordelijkheden worden weergegeven en onderscheid wordt gemaakt in VVC-zaken (Veel Voorkomende Criminaliteit), HIC-zaken (High Impact Crime) en ondermijningszaken. Daarbij worden kaders voor de aanpak omschreven en in de bijlage zijn voorbeelden van misdrijven weergegeven die onder de verschillende categorieën vallen.

1.4 Territoriale bevoegdheid van de hulpOvJ

De hulpOvJ van politie is ook buiten zijn plaats van aanstelling bevoegd omdat de territoriale bevoegdheid om als hulpOvJ op te treden is gekoppeld aan de territoriale opsporingsbevoegdheid (zie art. 146a, 141, 142 en 146 Sv i.v.m. art. 6 van de Politiewet). Van belang is art. 6 Politiewet.

1. De ambtenaar van politie is bevoegd zijn taak uit te oefenen in het gehele land.
2. Hoewel bevoegd in het gehele land, onthoudt de ambtenaar van politie die is tewerkgesteld bij een regionale eenheid, zich van optreden buiten zijn gebied van tewerkstelling, tenzij zijn optreden redelijkerwijs noodzakelijk is, dan wel ingevolge regels, gesteld bij of krachtens de wet, dan wel in opdracht of met toestemming van het bevoegd gezag over de politie.

Een opsporingsambtenaar (incl. dus de hulpOvJ) kan derhalve rechtsgeldige opsporingshandelingen verrichten in het gehele land. Lid 2 dient gezien te worden als een instructienorm aan de ambtenaar van politie en is geen garantienorm waarop de burger zich kan beroepen.¹⁴

Territoriale bevoegdheid hulpOvJ KMar. Zie 3.50.

1.5 Expliciete bevoegdheden/verplichtingen hulpOvJ

Sv

1. Beslissingen over rechtsbijstand en consultatie- en verhoorbijstand (2.6).
2. Kennisgeven van vrijheidsbeneming aan een door de verdachte aangeduide persoon en bij een verdachte die niet de Nederlandse nationaliteit heeft aan de consulaire post van de Staat waarvan de verdachte de nationaliteit heeft (2.6).
3. Inlichten raadsman door hulpOvJ over ivs (2.6).
4. Aanwijzen andere plaats verhoor verdachte (2.8).
5. Kennisgeven aan ouders/voogd minderjarige van vrijheidsbeneming en van de redenen daarvan aan de ouders of voogd (2.15).
6. Meedelen van de ophouding voor onderzoek van minderjarige verdachte aan een gecertificeerde instelling als bedoeld in art. 1.1 van de Jeugdwet (2.15).
7. Ontkleding en/of permanente cameraobservatie ingeslotene (3.25).
8. Aanhouding en voorgeleiding (4.3 e.v.).

---

¹² Terug te vinden op overheid.nl en in het zakboek *Wetteksten*.

¹³ Terug te vinden op overheid.nl en in het zakboek *Wetteksten*.

¹⁴ HR, NJ 1985/154, HR, DD 1994/317 en HR, NJB 1995/195 (oude wetgeving), Kamerstukken 30880, nr. 3 (MvT Politiewet 2012 onder artikelsgewijs, art. 6) en Corstens, 8e druk, p. 180.

9. Ophouden voor onderzoek (4.14) en eventuele verlenging voor identificatie (4.13).
10. Ivs (4.17 e.v.).
11. Maatregelen in het belang van het onderzoek (4.30).
12. Bevel aanhouding ter zake overtreding van rechterlijk gebiedsverbod, contactverbod of meldplicht (4.42).
13. Bevel aanhouding bij niet-naleving voorwaarde na veroordeling (4.41).
14. Bevel aanhouding voor herroeping voorwaardelijke invrijheidstelling (4.43).
15. Onderzoek kleding en/of lichaam (5.1 e.v.).
16. Bevel DNA-onderzoek en benoemen deskundige (indien het DNA-onderzoek verricht moet worden aan celmateriaal van een onbekende verdachte) (art. 151a lid 3 Sv) (5.6).
17. Bevel nemen foto's en vingerafdrukken van een verdachte van een ander feit dan een 67,1-misdrijf (5.13, identiteitsvaststelling).
18. Middelenonderzoek geweldplegers: bevel medewerking bloedonderzoek (5.14).
19. Inlichtingen vorderen van vervoerder van poststukken (6.10).
20. Doorzoeking ter ibn (6.10 e.v. en 6.25).
21. Vervanging van OvJ bij doorzoeking door RC (6.14).
22. Beslissen over het voortduren van eventueel gelegd beslag (6.37).
23. Doorzoeking ter vastlegging gegevens (10.1).
24. Schouw (10.2).
25. Afnemen ambtseed/belofte (10.3).
26. Bevoegd én verplicht tot ontvangen van een klacht (10.4).
27. Bij aangifteplicht: bevragen van inlichtingen (door een door de OvJ aangewezen hulpOvJ) (art. 162 Sv).
28. Benoemen van een deskundige (10.7).
29. Bevoegdheden ter aanhouding voortvluchtigen (10.9).
30. Ontvangen van schriftelijke kennisgeving raadsman van diens optreden als zodanig (art. 39 Sv).
31. Onverwijld toekomen aan de OvJ van pv's (bij hen ingekomen of door hen opgemaakt), aangiften, berichten en inbeslaggenomen voorwerpen (art. 156 Sv).
32. Aanhouding ter beschikking gestelde (art. 509h Sv).

Bijzondere wetgeving

1. Wet tijdelijk huisverbod: huisverbod (4.46).
2. Politiewet: veiligheidsfoullering (5.4).
3. Awbi: verstrekken machtiging binnentreden woning (7.1 e.v.).
4. Vertegenwoordiging burgemeester bij binnentreden ter ibn door deurwaarder in het kader van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (7.16).
5. Vreemdelingenwet: verlenging ophouden verhoor, vreemdelingenbewaring en binnentreden i.v.m. vreemdelingenbewaring en uitzetting (zie het zakboek Wetteksten).
6. WVV: bloedproefvordering, bloedafname, urineproef (11.7 e.v.).
7. Opiumwet: urineonderzoek (11.20).
8. Wet op de lijkbezorging/Burgerlijk Wetboek: verlof vervoer lijk bij niet-natuurlijke dood en schriftelijke aangifte i.v.m. lijkvinding (11.27).
9. Uitleveringswet: voorlopige aanhouding (11.28).
10. Overleveringswet: aanhouden, ophouden, voorlopige aanhouding en ivs (11.29).

1.6 Praktische tips voor hulpOvJ

1. Noteer belangrijke beslissingen.
2. Bij het bespreken van zaken en het nemen van beslissingen verdient het in voorkomende gevallen aanbeveling om de opsporingsambtenaar te vragen wat diens mening is en wat deze zelf de beste oplossing vindt. De hulpOvJ zal ongetwijfeld ervaren dat er goede oplossingen zijn waaraan hij zelf nog niet gedacht had. De hulpOvJ die de OvJ raadpleegt, kan dezelfde vraag verwachten, het heeft de auteur van dit zakboek vaak geholpen!
3. *Gebruik het zakboek Sr HulpOvJ (zie 1.8): veel tips voor de aanpak van veel voorkomende misdrijven! Dat zal de kwaliteit van werken flink verbeteren en vertraging bij afhandeling van strafzaken voorkomen.*
4. Zie voor het doen van voorgeleidingen 4.11.
5. Denk er aan dat de effectiviteit van beslissingen uiteindelijk bepaald wordt door de kwaliteit daarvan én de acceptatie (uitvoering) door collega's: *Kwaliteit vermenigvuldigd met Acceptatie vormt Effectiviteit (KxA=E)!!*
6. HulpOvJ's draaien hun diensten vaak alleen. In die gevallen zou het een goede zaak zijn om periodiek de opgedane ervaringen te bespreken met collega-hulpOvJ's.
7. Zie de ook voor de hulpOvJ van groot belang zijnde Ambtsinstructie in 3.25 en over medische verzorging van de verdachte 2.18!!
8. Bewaak de actualiteiten (zie bijv. de nieuwsbrief van de Politieacademie en zakboekenpolitie.com).

1.7 Praktische tips voor contacten met OvJ

Telefonisch bespreken van zaken met OvJ

1. Noem uw naam en functie (hulpOvJ) en de naam van de eenheid of de afdeling waar u werkzaam bent.
2. Vertel direct waarvoor u belt (begin dus niet met de casus):
  - toepassing van een dwangmiddel (bijv. aanhouding buiten heterdaad, voorgeleiding, tap, observatie, doorzoeking, enz.);
  - ander onderwerp (bijv. vrijgave stoffelijk overschot, beslagbeslissing, kraakzaak, enz.).
3. Zet de casus uiteen. Niet volstaan kan worden met een korte mededeling waarover gebeld wordt en vervolgens het voorstel om de opsporingsambtenaar die met het onderzoek is belast het verder te laten uitleggen. **De OvJ verwacht dat de hulpOvJ zich in de zaak verdiept heeft, vragen kan beantwoorden én zichzelf ook een mening heeft gevormd over wat er moet gebeuren.**

Voorgeleiding ter ibs

1. Persoonsgegevens verdachte.
2. Vermoedelijk gepleegde strafbare feit(en) met pleegplaats(en) en tijdstip(pen).
3. Feiten/omstandigheden die aanleiding geven tot het aannemen van ernstige bezwaren en grond(en) v/h (zie 3.31 en 4.35).
4. Veelpleger? Zo ja, gemaakte afspraken?
5. Antecedenten (strafblad)?
6. Tijdstip aanhouding en ivs.
7. Bij minderjarige: nagaan of Raad voor de Kinderbescherming al is geweest en mogelijk al ideeën heeft geuit over voortgang zaak.
8. Naam raadsman verdachte.
9. Eventuele bijzonderheden/afspraken.

Aanhouding buiten heterdaad

1. Zie voornoemde punten 1 t/m 5.
2. Staat verdachte gesignaleerd (i.v.m. een schorsing vh in andere zaak)?
3. Datum/tijdstip van de te verwachten aanhouding.
4. Zijn er nog onderzoeksmogelijkheden die kunnen worden benut voor de aanhouding (waarmee een ontkenkende verdachte geconfronteerd kan worden)?
5. Reden waarom verdachte aangehouden moet worden en niet kan worden volstaan met een ontbieding.
6. Eventuele bijzonderheden/afspraken.

Het wordt niet gewaardeerd als voorgaande info tijdens het gesprek met de OvJ alsnog opgezocht moet worden door de hulpOvJ.

Tips voor pv ter zake aanvraag of toegepast dwangmiddel: zie 3.17.

1.8 Zakboek Sr HulpOvJ

Dit zakboek is geschreven voor hulpOvJ's. Het zakboek bevat een handzame, overzichtelijke en praktijkgerichte bespreking van:

- de juridische verwerking van veel voorkomende misdrijven (veel voorkomende criminaliteit en ZSM);
- algemene leerstukken uit het Wetboek van Strafrecht (opzet, schuld, oorzakelijkheid, strafuitsluitingsgronden, poging, voorbereiding, deelneming, enz.);
- misdrijven en overtredingen uit het Wetboek van Strafrecht, de Opiumwet, de Wet wapens en munitie en de Wegenverkeerswet.

Door de diepgang van de bespreking is dit zakboek ook zeer geschikt voor specialisten in de opsporing. In ruim 2400 voetnoten wordt verwezen naar jurisprudentie, Kamerstukken en literatuur. Ook dit zakboek is voorzien van een omvangrijk register.

Kwaliteit, tijdwinst en voorkoming vertraging

In het zakboek worden veel tips gegeven voor het opsporingsonderzoek, het proces-verbaal, beoordelaars van dat proces-verbaal en het maken van een tenlastelegging. Het opvolgen van deze tips zal de kwaliteit van werken verbeteren, tijdwinst opleveren in het vervolg van de keten en vertraging bij de verdere afhandeling van de strafzaak voorkomen. Aanbevolen dus voor kwaliteitsprojecten OM-Politie.

Speciaal zakboek voor overige opsporingsambtenaren

Voor de overige opsporingsambtenaren is er het zakboek Strafvordering en Strafrecht: een afgeslankte versie van de zakboeken Strafvordering en Strafrecht voor de HulpOvJ in één boek.

2. De verdachte

2.1 Definiëring begrip verdachte

Art. 27 Sv

1. Als verdachte wordt vóórdat de vervolging is aangevangen aangemerkt, degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit.
2. Daarna wordt als verdachte aangemerkt degene tegen wie de vervolging is gericht.
3. De aan de verdachte toekomende rechten (*MH: dus ook de cautie, enz.*) komen tevens toe aan de veroordeelde tegen wie een sfo is ingesteld of te wiens aanzien op een vordering van het OM als bedoeld in art. 36e Sr (*MH: ontneming voordeel, zie 6.16 e.v.*) niet onherroepelijk is beslist.
4. De verdachte die de Nederlandse taal niet of onvoldoende beheerst, is bevoegd zich te laten bijstaan door een tolk (*MH: zie 2.10, incl. aanwijzing PG's!*).

Opmerkingen

- De feiten of omstandigheden genoemd in art. 27 lid 1 Sv 'moeten naar objectieve maatstaven gemeten voldoende grond opleveren voor de verdenking van het plegen van een strafbaar feit'.¹⁵ Of sprake is van een redelijk vermoeden wordt daarbij in belangrijke mate aan de beoordelingsvrijheid van de opsporingsambtenaar overgelaten. De feitenrechter moet derhalve nagaan of de opsporingsambtenaar, gemeten aan hetgeen *ten tijde van zijn optreden (cursief MH)* bekend was, tot de conclusie kon komen dat er sprake was van een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit'.¹⁶
- Het 'redelijk vermoeden':
  - o moet uit feiten of omstandigheden voortvloeien, zoals bijv. een aangifte van een slachtoffer, een verklaring van een getuige, eigen waarneming van een opsporingsambtenaar, CI-info (zie 3.40), enz.;
  - o mag op één feit of omstandigheid berusten (mits van voldoende kracht / gewicht);¹⁷
  - o moet natuurlijk tijdig, juist en volledig in het pv verwerkt worden.
- 'Enig' strafbaar feit vereist niet dat de vermoedelijk overtreden wetsbepaling exact kan worden aangegeven. 'Het is voldoende dat het vermoedelijk begane feit op grond van een of andere bepaling strafbaar is. Zo kan degene die wordt aangetroffen met gestolen voorwerpen worden verdacht van diefstal, verduistering, heling of schuldheling' (*MH: of witwassen*).¹⁸

2.2 Anonieme info (MMA, CI, AIVD, enz.)

Achtereenvolgens worden in deze paragraaf besproken:

1. Inleiding / samenvatting (hoofddregel, mogelijke uitzonderingen - waaronder CI, WWM en Bob-bevoegdheden voor opsporing terreurmisdrijven - en tips voor het pv).
2. Uitgebreid (jurisprudentie HR, voorbeelden uit jurisprudentie).
3. Meld misdaad anoniem (MMA) (achtergrondinfo, jurisprudentie HR).
4. CI-info (betrouwbaar geoordeeld / betrouwbaarheid niet te beoordelen / tijdsverloop CI-info).

¹⁵ Onder verwijzing naar HR 03-12-92, NJ 1992/324, punt 4.3.

¹⁶ Aldus de PG in zijn conclusie (punt 4.6) onder HR 03-06-08, LJN BC7921 en overgenomen door de HR. Zie ook Hof Den Haag 08-02-08, LJN BC3876 en Hof 's-Hertogenbosch 13-10-10, LJN BO0331.

¹⁷ Melai, art. 27, aant. 9.

¹⁸ Melai, art. 27, aant. 7.1.

5. Conclusie (terugverwijzing naar punt 1).
6. Plusjes (aanvullende info).
7. Tot slot (EHRM, U-bocht, AIVD, WWM en opsporen terroristische misdrijven).

1. Inleiding / samenvatting

Anonieme info¹⁹ kan van belang zijn voor het ontstaan van een verdenking, het op basis daarvan instellen van een opsporingsonderzoek en het toepassen van een dwangmiddel.

Volgens de HR dient anonieme info voor toepassing van dwangmiddelen **vol-doende concreet en specifiek** (gedetailleerd) te zijn (bijv. 'meneer A heeft in zijn woning aan de B-sstraat een vuurwapen') en de beoordeling daarvan is in belangrijke mate afhankelijk van de aan de rechter voorbehouden '**weging en waardering van de omstandigheden van het geval**'.

Zekerheid over het rechtmatig gebruik van anonieme info kan dus niet gegeven worden. Vandaar de volgende **hoofregel** voor de dagelijkse opsporingspraktijk: **géén dwangmiddelentoepassing op basis van uitsluitend anonieme info. Altijd onderzoek doen naar een plusje** (aanvullende info / verificatie) **en uitsluitend dwangmiddelen toepassen na het vinden van een plusje** (zie over 'plusje' onder punt 6). Toepassing van een dwangmiddel in strijd met deze hoofregel uitsluitend in geval van:

1. **Concrete en specifieke info** over een **ernstig misdrijf** (vuurwapen, hard-drugs, moord / doodslag, overvallen, berovingen, zware zedenmisdrijven, zware vormen van mensenhandel, vrijheidsberoving, gijzeling, zwaardere explosieven, enz.) waarbij politieoptreden in redelijkheid geen uitstel meer kan dulden (en nader onderzoek dus onmogelijk is).
2. **CI-info** (zie hierna onder punt 4).

Als er geen tijd resteert voor aanvullend onderzoek of als er na aanvullend onderzoek géén plusje te vinden is (wat overigens onder omstandigheden mogelijk als ontlastend gezien zou kunnen worden) en er tóch een dwangmiddel toegepast zou moeten worden: zo mogelijk éérs overleggen met de OvJ.²⁰

Let op

- Zie voor de opsporing van **terroristische misdrijven** 9.20: Bob-bevoegdheden: geen redelijk vermoeden vereist, *aanwijzingen* kunnen volstaan!
- Zie voor de **WWM** 11.18: 'redelijkerwijs aanleiding'. Daarvoor is niet vereist de strengere eis van art. 27 Sv (redelijk vermoeden strafbaar feit op basis van feiten/omstandigheden)!
- Zie voor de **Opiumwet** 11.20: 'redelijkerwijze kan worden vermoed'. Ook daarvoor is niet vereist de strengere eis van art. 27 Sv (redelijk vermoeden strafbaar feit op basis van feiten/omstandigheden).
- Zie voor informatie afkomstig van een **inlichtingen- of veiligheidsdienst** 3.51.

¹⁹ Info waarvan de exacte bron niet (met naam, toenaam, adres, enz.) bekend is bij de opsporingsambtenaar die de info gebruikt voor opsporing.

²⁰ Zo ook de PG in zijn conclusie onder HR 22-12-09, LJN BJ8622, noot 14 (onder verwijzing naar dit zakboek) en Buruma in diens noot bij HR, NJ 2011/293.

2. Uitgebreid

Binnen een opsporingsonderzoek wordt regelmatig gebruik gemaakt van anonieme info.²¹ De info zelf is dan meestal afkomstig van MMA (meld misdaad anoniem, zie hierna punt 3), TCI (team criminele inlichtingen, zie hierna punt 4 en 3.40), de wijkagent, 112 en incidenteel van de AIVD (algemene inlichtingen en veiligheidsdienst, zie 3.51 en 9.20 (onder 'tot slot')).

Hoofdlijnen jurisprudentie HR

- **Verdenking** kan worden aangenomen op basis van anoniem aan de politie verstrekte informatie (*MMA, CI, AIVD, enz.*).
- Voor **dwangmiddelentoeppassing** is vereist dat de anonieme info **voldoende concreet en specifiek** is (bijv. *'meneer A heeft in zijn woning aan de B-sstraat een vuurwapen'*).
- De beoordeling van de anonieme info is in belangrijke mate afhankelijk van de aan de feitenrechter voorbehouden **'weging en waardering van de omstandigheden van het geval'**.

Uiteraard moeten bij dwangmiddelentoeppassing de beginselen van **subsidiariteit** en **proportionaliteit** in acht genomen worden (zie daarover uitgebreid 3.6) en dat geldt m.i. in versterkte mate voor dwangmiddelentoeppassing op basis van uitsluitend anonieme info. Het vermoedelijk begane strafbare feit moet van voldoende gewicht zijn, waarbij de veiligheid van één of meerdere personen een doorslaggevende rol kan spelen (vuurwapen, harddrugs, terroristische misdrijven, moord / doodslag, overvallen, berovingen, zware zedenmisdrijven, zware vormen van mensenhandel, vrijheidsberoving, gijzeling, zwaardere explosieven, enz.).²²

Voorbeelden jurisprudentie (telkens niet onrechtmatig)

- Een bekend voorbeeld uit de jaren 80 van de vorige eeuw betrof een **bij de afdeling verdoovende middelen binnengekomen mededeling** (*MH: geen info over de melder en betrouwbaarheid, kennelijk ook geen verweer over gevoerd, dat is tegenwoordig wel anders...*) dat in perceel K-sstraat 1 te Amsterdam, bewoond door een Turkse onderdaan genaamd A, **verdoovende middelen, met name heroïne**, aanwezig zou zijn. Volgens het Hof leverde deze concrete aanwijzing een redelijk vermoeden van schuld op t.a.v. A en van degenen die zich bij komst van de politie in dit perceel bevonden en dus ook van de man die op dat ogenblik het perceel verliet. Het betreden van de betreffende woning en de staande houding van die laatste man was aldus niet onrechtmatig.²³ Het Hof had in deze zaak nog overwogen 'dat de politie in haar taak zou zijn tekortgeschoten als zij in de genoemde binnengekomen mededeling geen aanleiding had gevonden verdachte staande te houden en zijn slaapkamer te betreden; de opsporing van ernstige misdrijven als de onderhavige (*MH: het voorhanden hebben van 675 gram heroïne, een vuurwapen en munitie*) zou veelal worden verijdeld wanneer voor het optreden van de politie méér aanwijzingen dan de onderhavige zouden worden verlangd'.²⁴

---

²¹ Info waarvan de exacte bron niet (met naam, toenaam, adres, enz.) bekend is bij de opsporingsambtenaar die de info gebruikt voor opsporing.

²² Zie ook Buruma in diens noot bij HR, NJ 2011/293 (13-07-10, LJN BM2492): hij spreekt over voldoende urgentie voor optreden.

²³ Hof in HR, NJ 1983/550 (in stand gelaten door HR).

²⁴ De AG Leijten merkt in zijn conclusie op dat hij het een wereldvreemde zaak vindt als zonder meer zou moeten worden aangenomen, dat nog niet redelijkerwijs vermoed kan worden dat in dat bepaalde perceel in strijd met de Opiumwet wordt gehandeld. Zie voor een soortgelijk meer recent voorbeeld (diefstal en vuurwapen) Hof Den Haag 12-06-13, ECLI:NL:GHDHA:2013:2896.